

Biodiversitet i landbruget

Naturchef Heidi Buur Holbeck

Oplæg på deltidslandsmøde d. 23. oktober
2020

Promilleafgiftsfonden for landbrug

STØTTET AF

Indhold

- Hvordan kan deltidslandmændene bidrage til at højne biodiversiteten i landbruget?
- Fokus på det praktiske og det erhvervsmæssige

EU viser lederskab med ny strategi for biodiversiteten

Miljøministeren rejser i dag til rådsmøde i Luxembourg for at støtte en styrket EU-indsats for biodiversiteten.

Publiceret 23. oktober 2020

Der er brug for akut handling, hvis vi skal nå at vende udviklingen for vores pressede natur, og EU skal vise vejen. Det budskab tager miljøminister Lea Wermelin med, når hun i dag rejser til rådsmøde i Luxembourg.

Her ventes Rådet at vedtage konklusioner, der bakker op om EU's biodiversitetsstrategi 2030, som sætter nye mål for naturens tilstand både i EU, men også på globalt plan, de næste ti år. Det går nemlig faretruende stærkt med tabet af biodiversiteten.

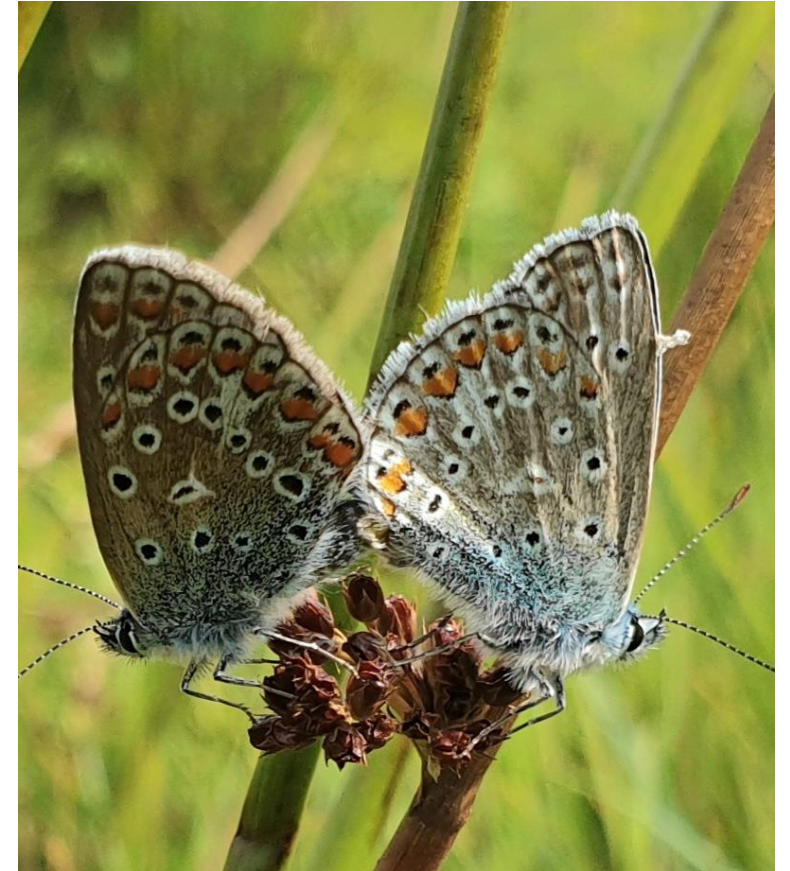
"Naturen har brug for mere plads for at kunne trives, og at vi anvender dens ressourcer på en mere bæredygtig måde. Med EU-biodiversitetsstrategien er der fokus på at styrke begge dele. Strategien er et klart signal om, at EU tager lederskab, og regeringen støtter at øge beskyttelsen af EU's natur til mindst 30 procent af hav- og landarealer, som der blandt andet er lagt op til," siger miljøminister Lea Wermelin.

På land og i vand

Ny biodiversitetsstrategi fra EU – 2030 mål

- 30 pct. af Europas areal - både på land og i havet skal være beskyttet natur. Heraf skal 10 pct. være omfattet af en strengt beskyttet.
- 10 pct. af europæisk landbrugsjord skal afsættes til landskabselementer med høj diversitet.
- For mindst 30 pct. af de arter, som i dag er i ugunstig bevaringsstatus, skal udviklingen vendes, så arterne er i positiv fremgang i 2030
- 25 pct. af det europæiske landbrug skal være økologisk

Den danske regering ventes at levere en biodiversitetsplan, som forventes at afspejle EU's strategi.

FN'S 17 VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

HVAD ADSKILLER NATUR & BIODIVERSITET?

5

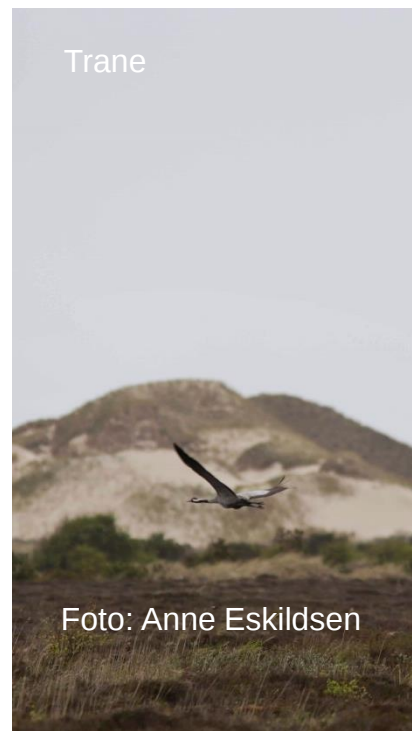
Natur er et begreb uden præcis definition

Biodiversitet er mangfoldigheden af levende organismer

Biodiversitet omfatter variationen inden for og mellem arterne, samt mangfoldigheden af økosystemer (Fra FN's biodiversitetskonvention).

Danmark har tiltrådt en FN konvention om at standse tilbagegangen i biodiversitet inden 2020.

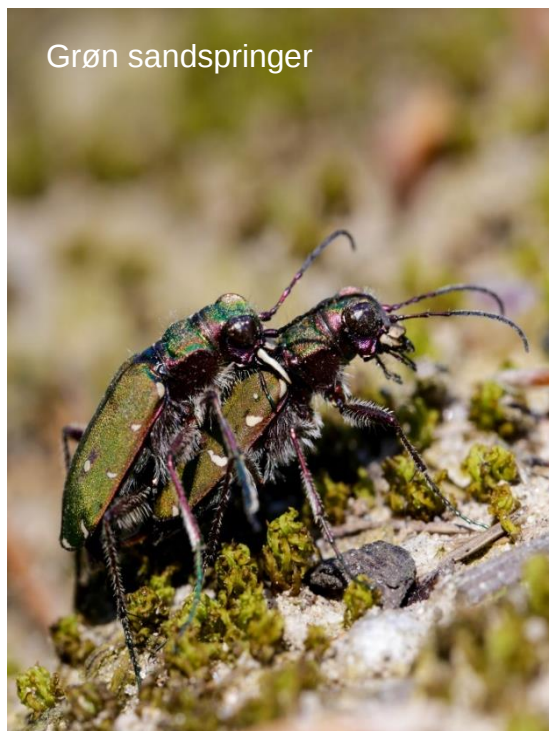
Trane

Guldblomme

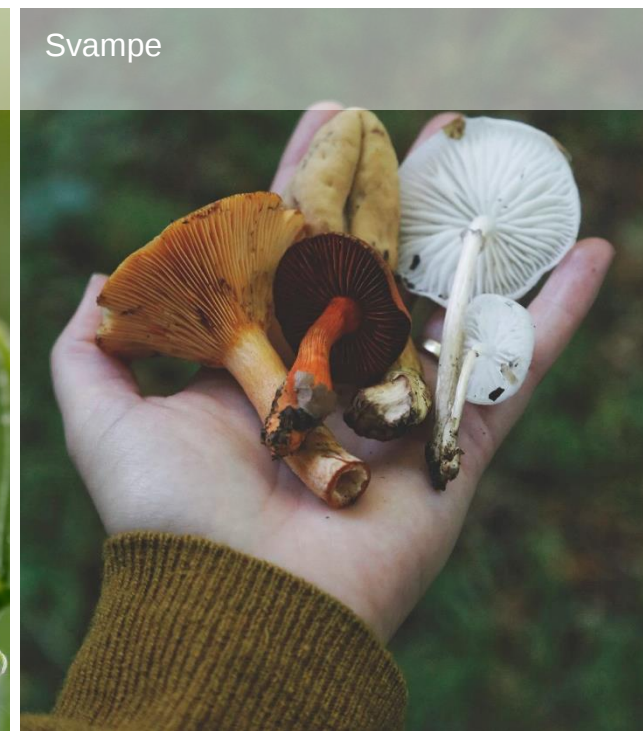
Grøn sandspringer

Isblåfugl

Svampe

Biodiversitet rykker frem på dagsordenen

»Vi må ikke glemme miljøkrisens tredje dimension«: Vi kan stadig nå at bremse klimakrisen, men er der først en art, der uddør, er den væk for altid

Den store forskel mellem klimakrisen og forureningskrisen på den ene side og biodiversitetskrisen på den anden, er, at sidstnævnte ikke kan rulles tilbage. Går en art tabt, vil vi ikke være i stand til at genskabe den.

DEBATINDLÆG 25. FEB. 2019 KL. 12.17

ANDERS BARFOD
Lektor, Aarhus Universitet

BO JELLESMARK THORSEN
Professor, Københavns Universitet

CARSTEN RAHBK
Professor, Københavns Universitet

THORKIL CASSE
Professor, Roskilde Universitetscenter

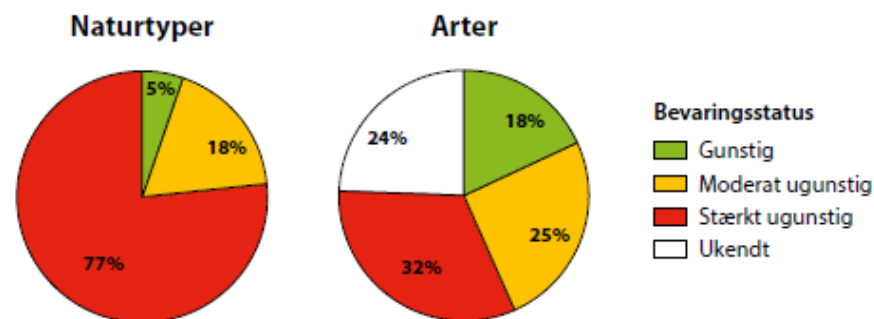
EVA ROTH
Lektor, Syddansk Universitet

LARS DINESEN
Professor, det danske IPBES-kontor.

Status for biodiversiteten i Danmark?

Figur 1.3. Den procentvise fordeling af bevaringsstatus for de vurderede 60 naturtyper og 84 arter omfattet af habitatdirektivet.

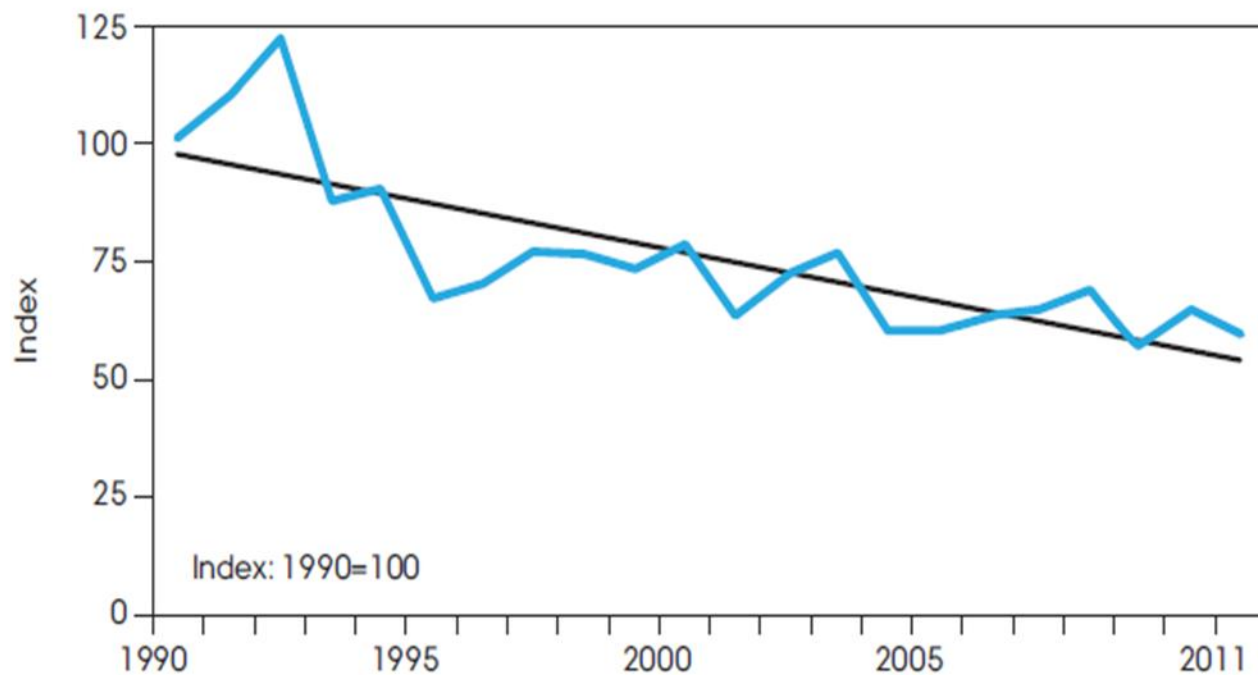
Biodiversiteten i Danmark har ikke fået det bedre i de seneste seks år: Ugunstig bevaringsstatus for:

- 95 % af naturtyperne (90 % i 2014)
- 57 % af arterne (39 % i 2014)

SEGES

Europæiske Græslands-sommerfugle: 50% tilbagegang!

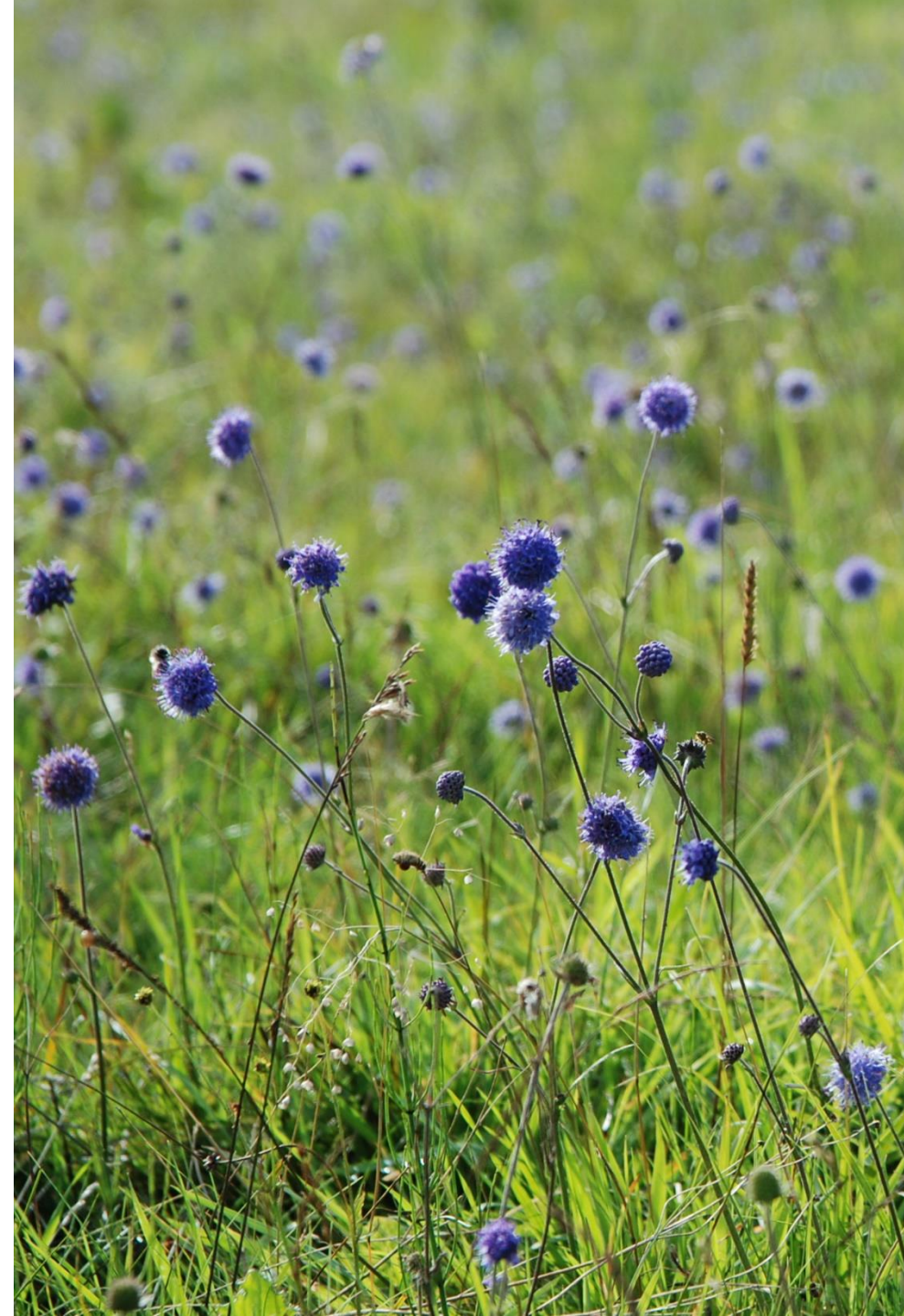
Men også tilbagegang for arter der var almindelige for få årtier siden

- Tilbagegang i viber på 55 % på Europæisk plan i perioden 1983 - 2013
- Undersøgelse i DK viser tilbagegang på 75 pct. siden 1976

Hvad truer biodiversiteten?

- Mennesker fylder for meget!
- Omkring år 1900 var ca. 65 % af Danmarks areal dyrket.
- I dag dyrkes ca. 62 %.
- Skovbrug, byer og veje indtaget mere og mere plads.
- Der er blevet færre gode levesteder til de vilde dyr og planter.
- Kvaliteten af levestederne er blevet dårligere. Forvaltningen er ofte ikke målrettet.
- Afdrift fra pesticider og påvirkning af gødning til naturarealerne er medvirkende til, at mange arter bliver fortrængt fra deres levesteder.
- Klimaændringer udgør pt. ikke en stor trussel for biodiversiteten, men det forventes at få betydning fremover.

Mange nye arter kommer til Danmark

**Nye arter
i Danmark**
Terrestriske arthropoder
og vertebrater.
Af: Morten DD Hansen, Kent Olsen
og Thomas Secher Jensen

- Spændende med nye arter i Danmark

MEN:

- De nye arter fortæller ikke om den natur, der er ved at forsvinde.
- De nye arter er almindelige, der hvor de kommer fra
- De nye arter er tilpasset en natur, som er udbredt i det moderne kulturlandskab
- Vi går i retning af en mere ensartet artssammensætning

Projektet er støttet af
15. Juni Fonden

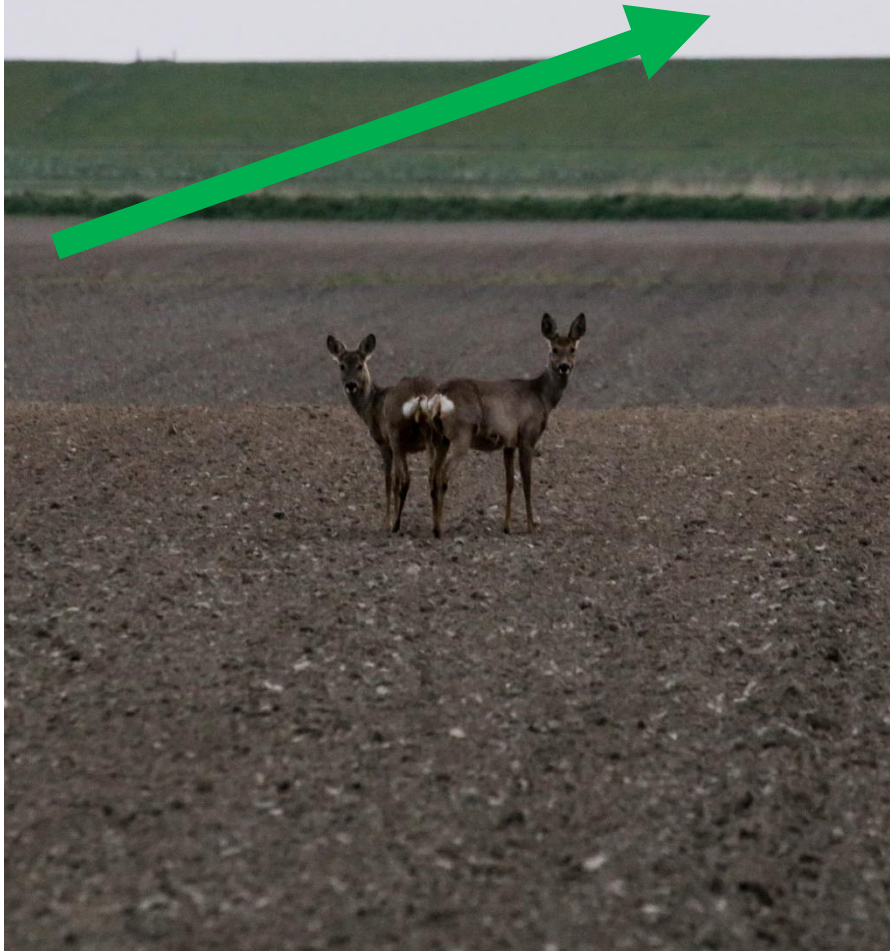
NATURHISTORISK MUSEUM AARHUS

SEGES

Overordnet tendens: det almindelige bliver mere almindeligt og det sjældne bliver mere sjældent

Generalister vinder frem

Specialister går tilbage

BRAND- MANDENS LOV

Brandmandens lov er en guide til, hvordan man bør prioritere sin indsats for biodiversiteten på sin bedrift.

Når man skal passe på naturen, skal man tænke som en brandmand, der er kaldt ud til et brændende hus: Red det mest uerstattelige først.

1) BEVAR

Bevar naturområder med en lang kontinuitet (lang tid udenfor dyrkning) og en høj biodiversitet.

Eksempler: Bevar enge, overdrev, moser, heder, gamle træer, skove og hegn, og forvalt dem bedst muligt, fx med græsning.

2) BESKYT

Beskyt eksisterende natur mod negative påvirkninger.

Eksempler: Undgå afdrift af gødning og pesticider til naturområder, fx med en udyrket buffer. Undgå dræning.

3) GENOPRET

Genopret beskadiget natur.

Eksempler: Genopret en naturlig hydrologi, f.eks. ved genslyngning af vandløb og lukning af dræn. Genindfør græssende dyr på naturarealerne.

4) NYETABLÉR

Nyetablér natur.

Eksempler: Omlæg urentabel dyrkningsjord til permanent natur, gerne arealer, der allerede ligger tæt på eksisterende natur.

Landmanden som naturforvalter

- Hvor er den mest værdifulde natur på en bedrift?

1. Naturarealer

2. Småbiotoper

3. Permanent udtagning
af dyrkningsjord

4. Kornmark

Anbefalinger til prioritering af indsats

Foto: Anne Eskildsen

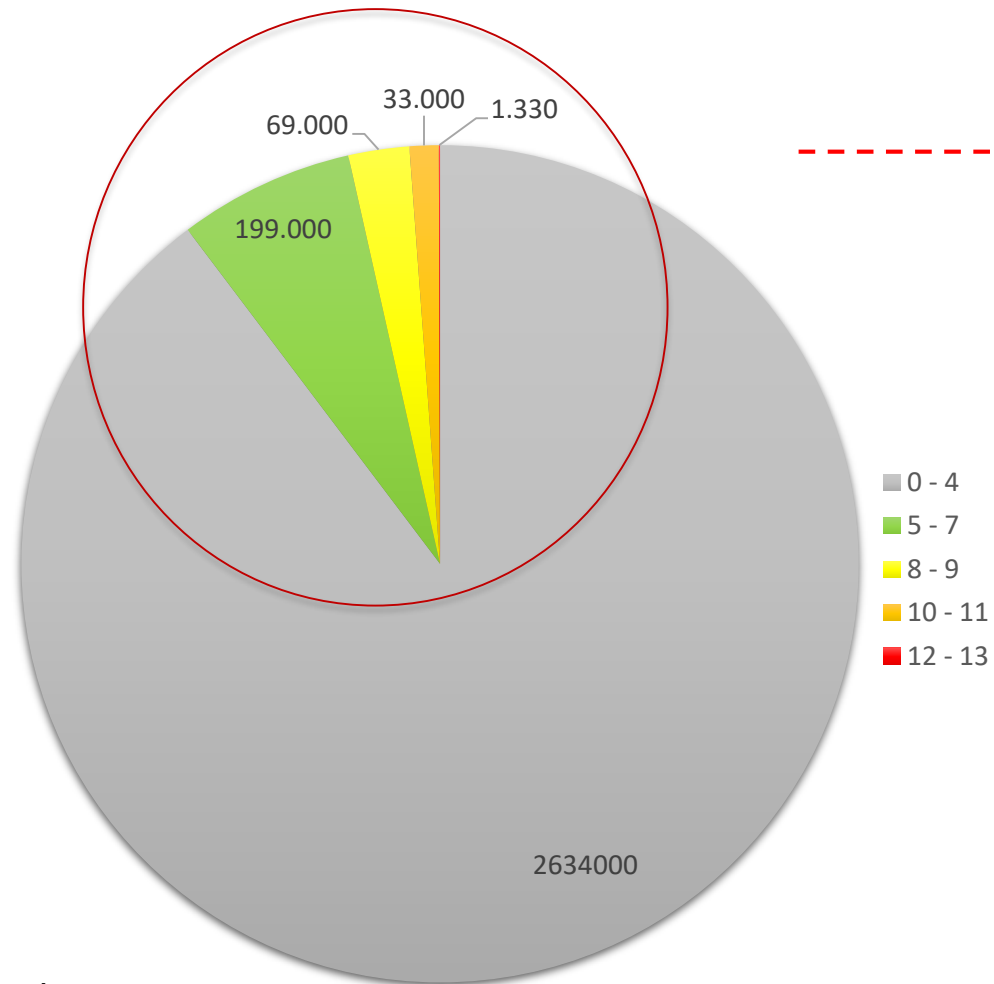
Foto: Heidi Holbeck

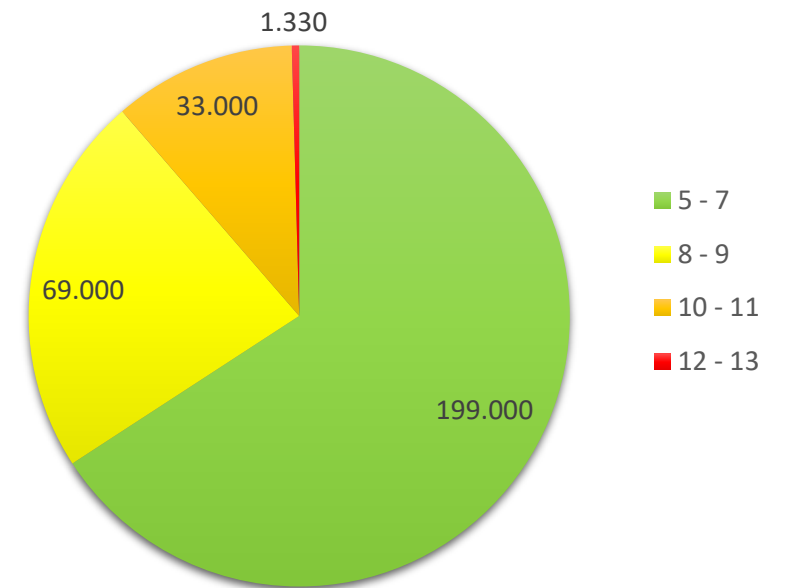

Naturværdi fordelt på areal (ha)

Alle arealer (HNV 0-13)

HNV 5 - 13

Brug appén “Beskyttet natur” og få viden om dine naturarealers værdi

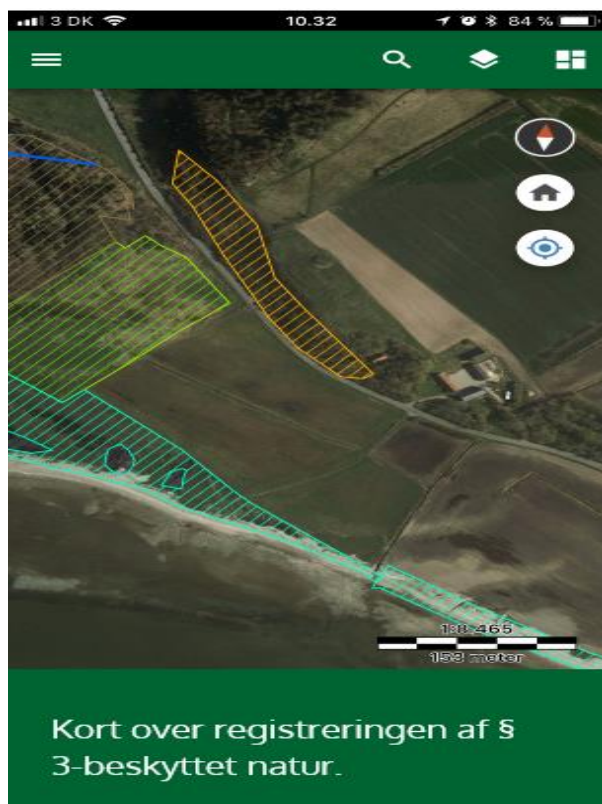

Let tilgængelig viden om natur

Appen for beskyttet natur

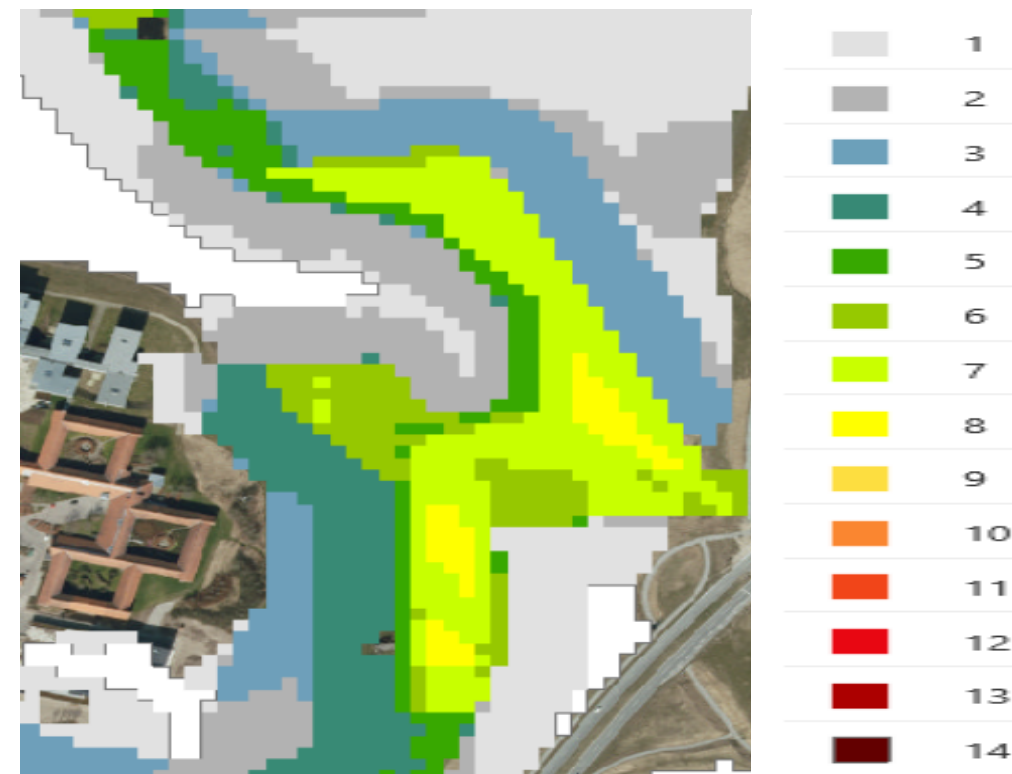
Appen for beskyttet natur
Søg info om naturen når du står derude.

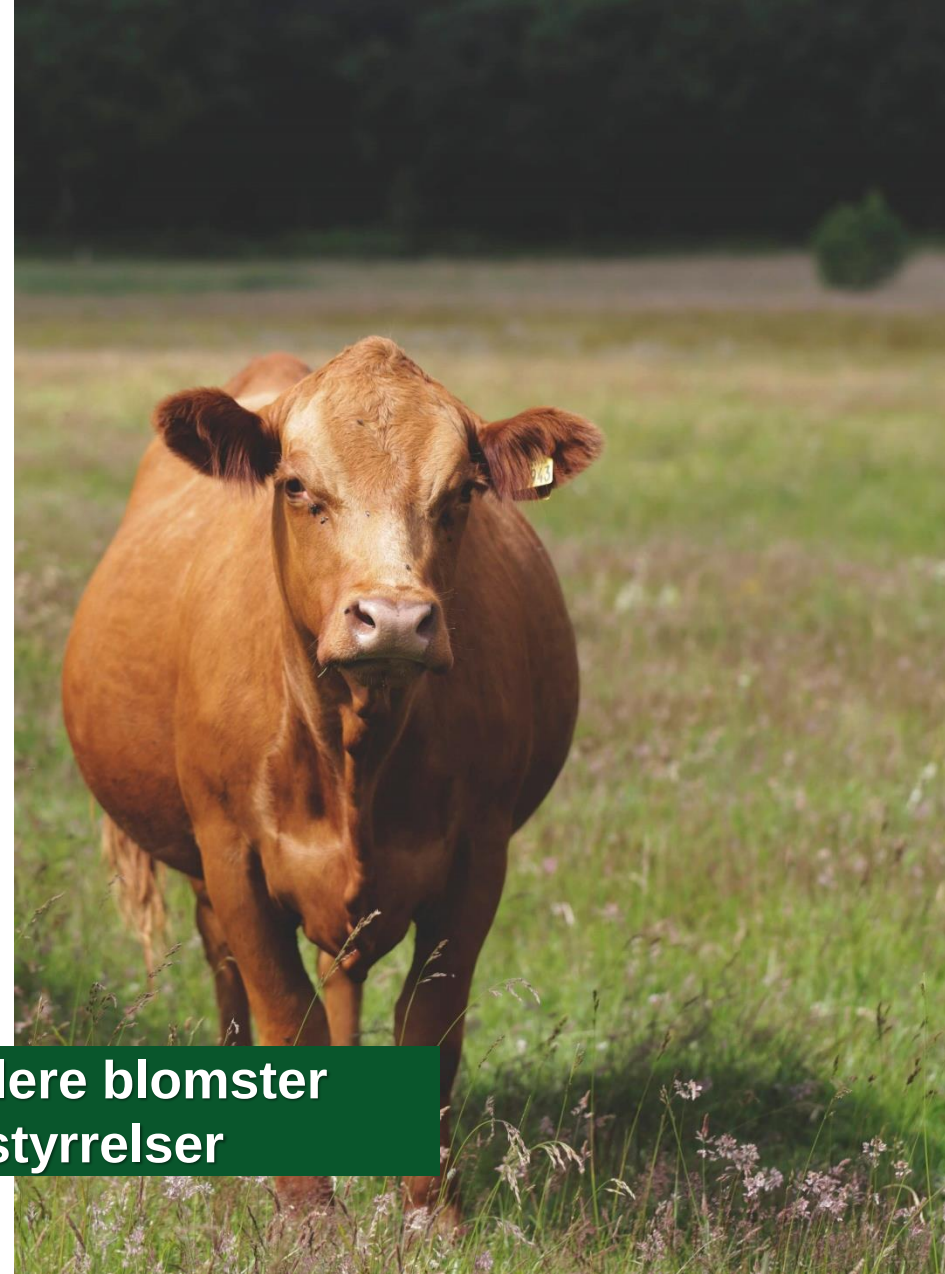
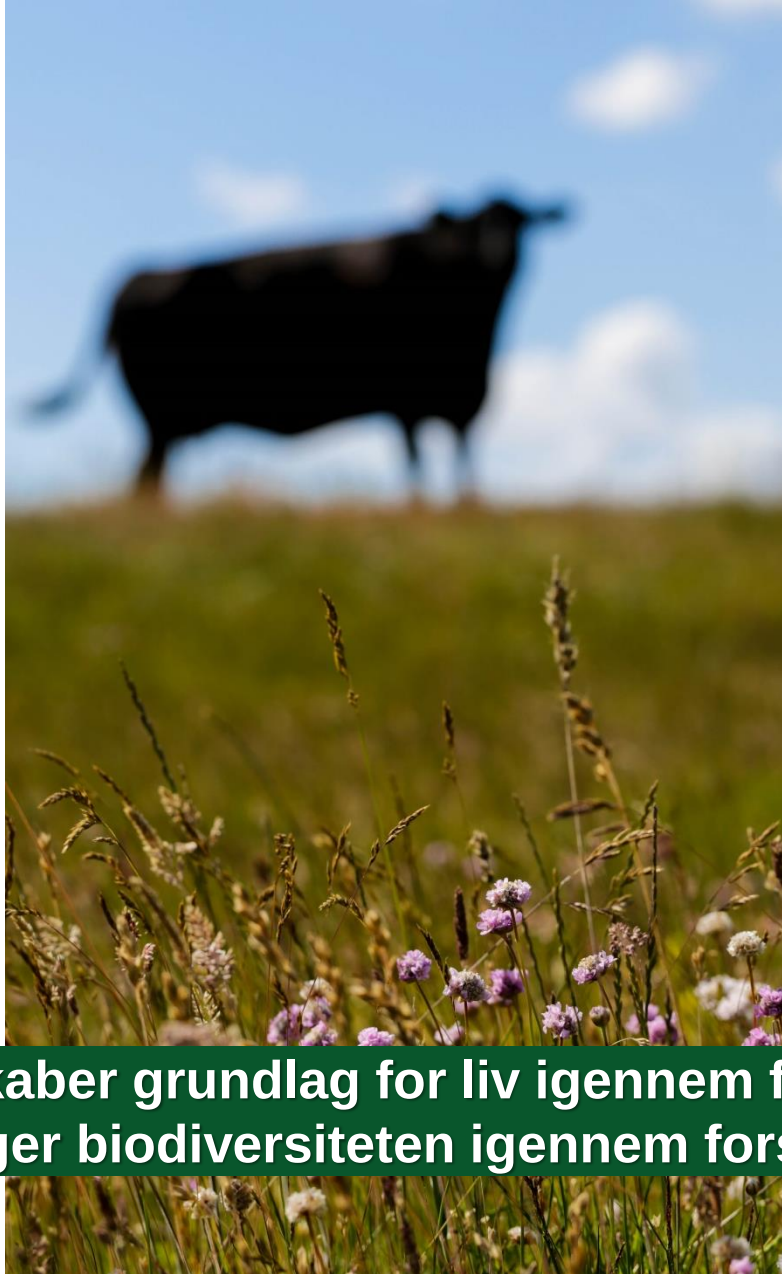
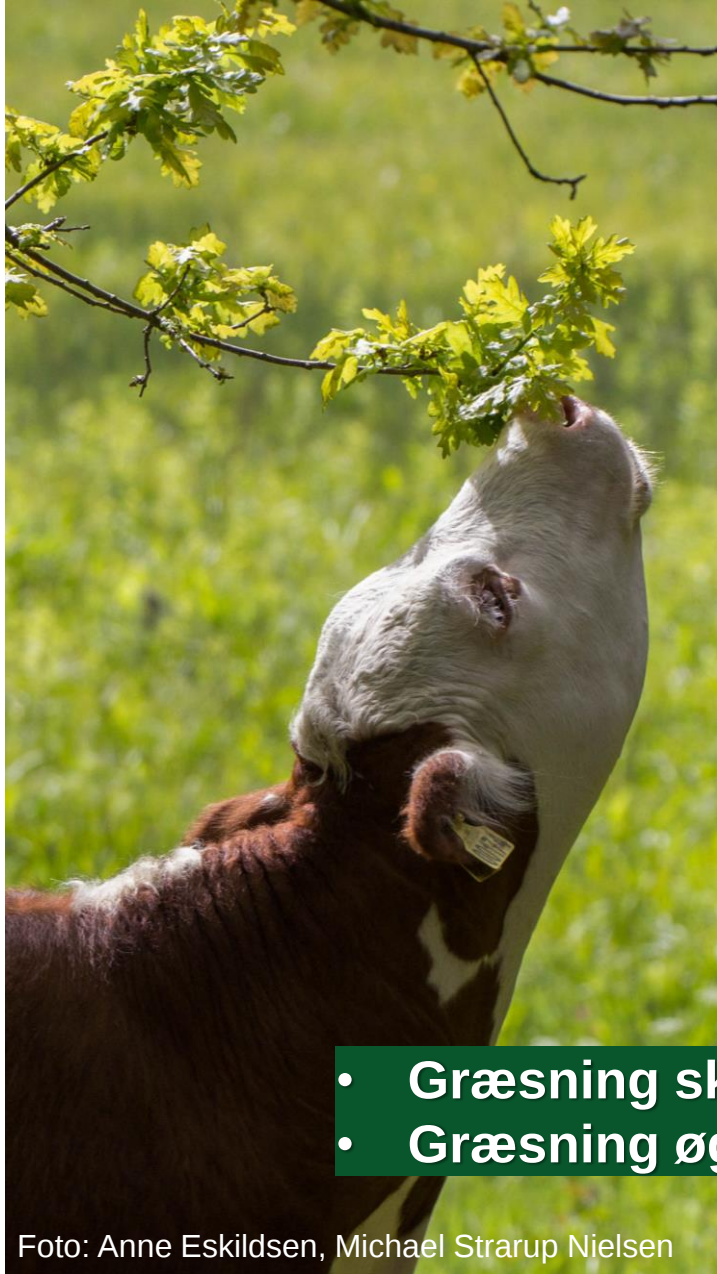
SEGES

HNV-score

High Nature Value (HNV) er en indikator for et areals naturværdi og bruges til at prioritere naturplejeindsatsen. En høj HNV-værdi indikerer høj naturværdi.

Græsning er et af de vigtigste virkemidler til at sikre en rigere natur

- Græsning skaber grundlag for liv igennem flere blomster
- Græsning øger biodiversiteten igennem forstyrrelser

Indikatorer for biodiversitet: Hvordan kan du se om naturen har det godt?

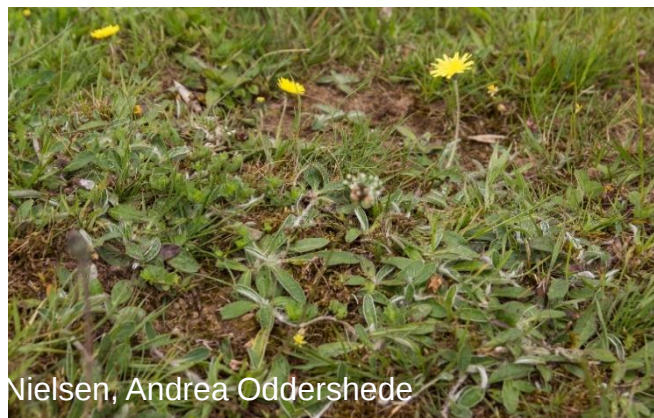
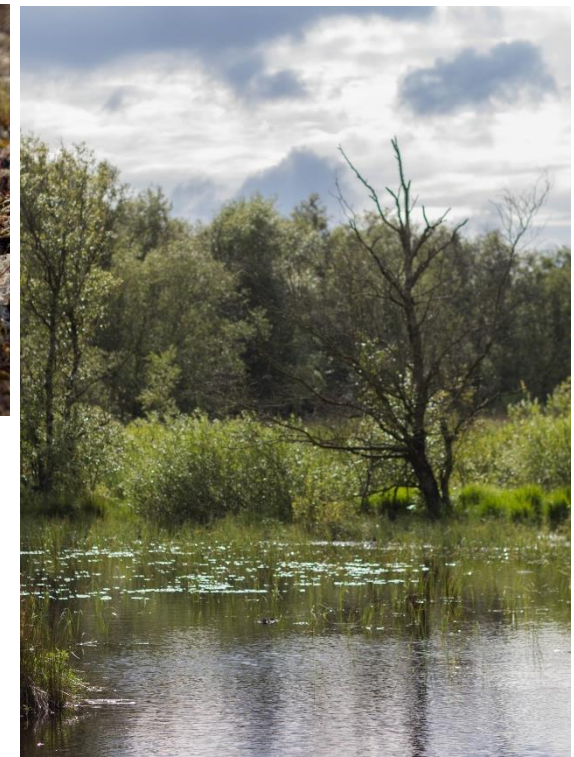
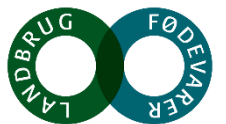
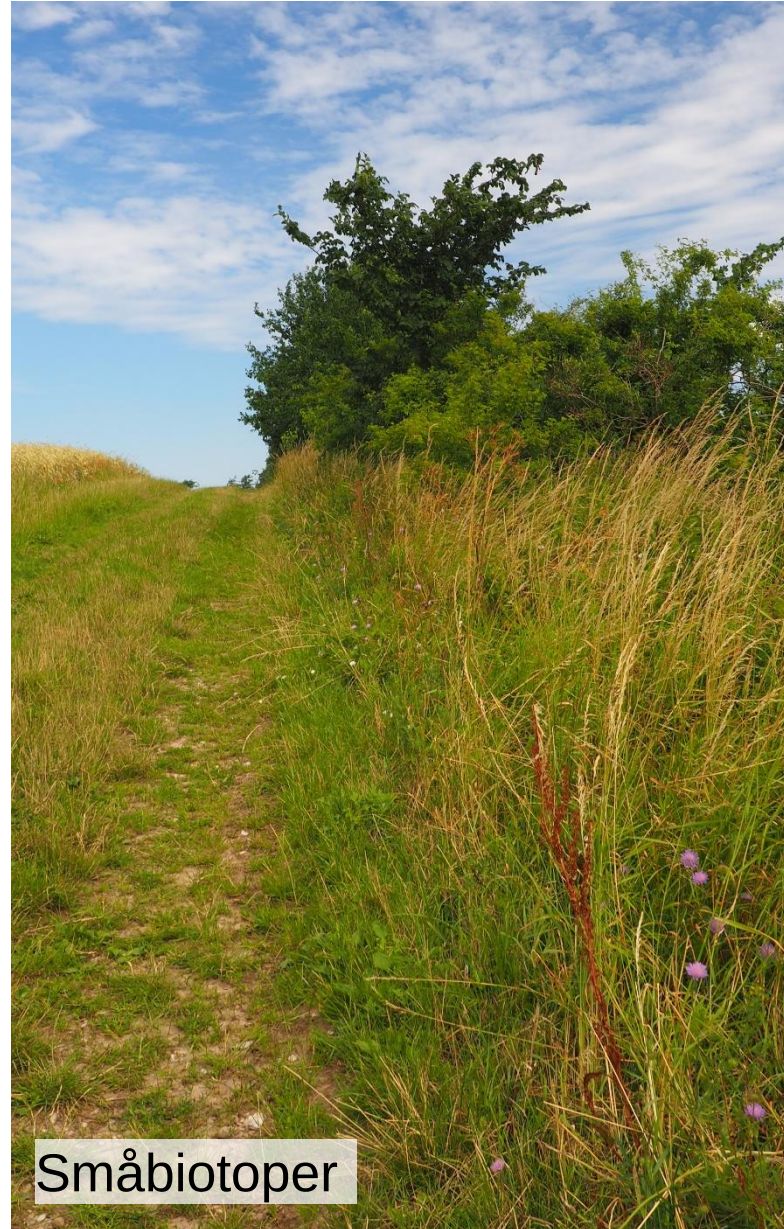

Foto: Anne Eskildsen, Michael Strarup Nielsen, Andrea Oddershede

SEGES

Landmanden som arealforvalter

A large, gnarled tree with green foliage stands in a grassy field under a clear blue sky. The tree has a thick, twisted trunk and many branches, some of which are bare. The ground is covered in green grass, and there are other trees in the background.

**Den gode nyhed:
Den primære indsats for biodiversitet skal ske på de eksisterende
naturarealer**

**Nemt (billigt) tiltag med stor effekt:
udtagning af ringeste dyrkningsjord til permanent natur**

På de rigtige arealer (= de ringeste dyrkningsjorde) kan udviklingen mod god natur gå hurtigt

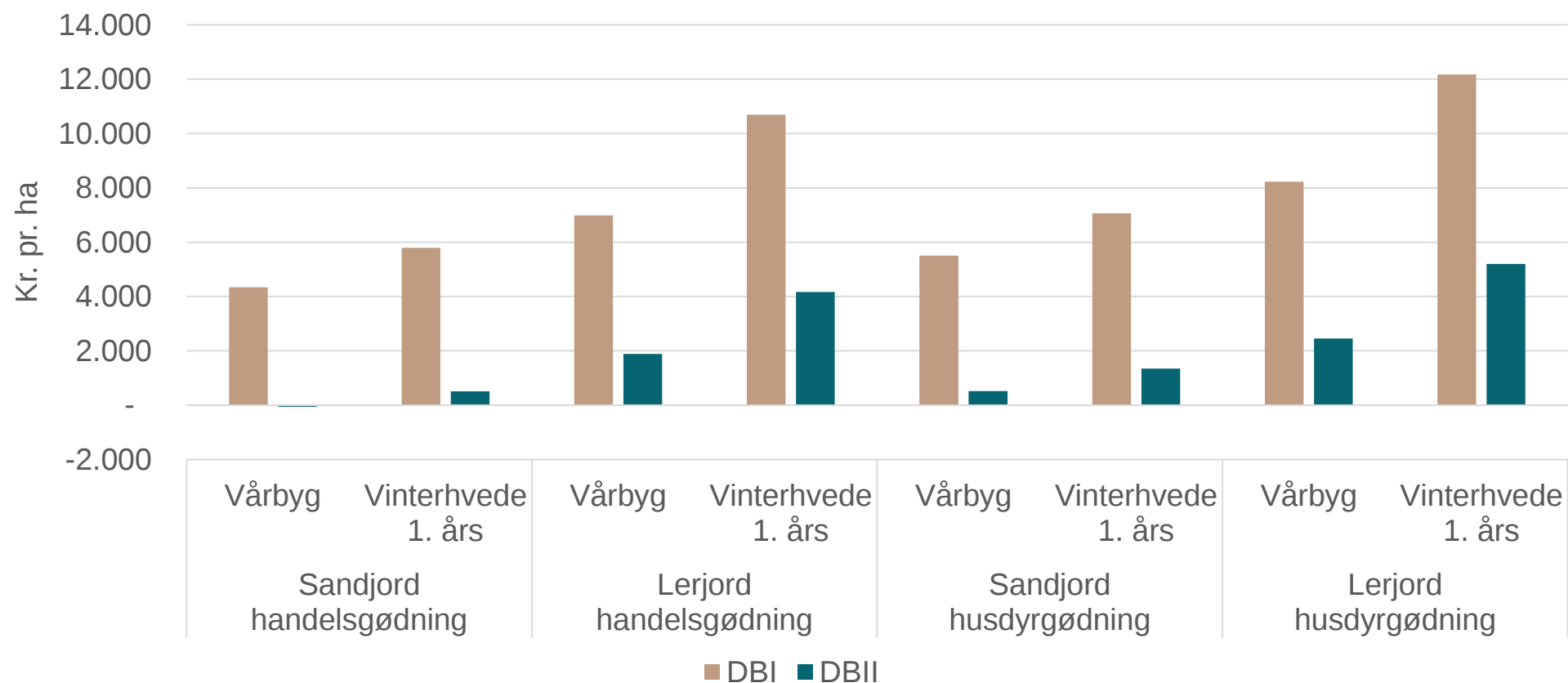
Tag f.eks. udgangspunkt i de ca.17.000 ha i de 20-årige ordninger, som udløber over de næste år.

Små ukorrekte hjørner med ringe udbytte og store omkostninger

DBI og DBII for vårbyg og 1. års vinter hvede

DB I og DBII = dækningsbidrag før og efter omkostninger til maskiner og arbejde

Anbefaling: Lad de gamle pilekrat stå

Hvorfor er der ikke bare en sø her?

- Og hvor er det er dårlig ide´ for biodiversiteten at gøre noget?

L&F' bi-kampagne

13.06.18

Af Anne Fabricius / Seniorkonsulent

10 bivenlige anbefalinger, som skal hjælpe de vilde bier til bestøvning

Landbrug og Fødevarer har netop lanceret en kampagne med 10 bivenlige anbefalinger, som skal sikre de vilde biers overlevelse. Frilandsafgrøderne har brug for bestøvning, og derfor bakker Dansk Gartneri op om kampagnen.

Gartnerierne har brug for effektive bestøvende insekter. De vilde bier er bare nogle af dem, men de har det hårdt, fordi fødegrundlaget er begrænset i perioder af året. En sund biodiversitet af insekter og planter bidrager til en rig natur. Bestøvning udgør en betydelig værdi for visse højbærdefrøder. Derfor har Landbrug og Fødevarer lanceret en kampagne med 10 anbefalinger, som skal hjælpe de vilde bestøvere.

De 10 anbefalinger er følgende:

1. Bevar og plej biotoper – også de små ved veje, skel, remiser og grøftekanter m.m.
2. Udtag arealer permanent til natur.
3. Slå ikke vejrabatter og brakarealer, så længe der er blomstrende ukrudtsarter. Der er regler for slåetider.
4. Sørg for, at der ikke sker spild og afdrift til arealer, hvor pesticider ikke er tiltænkt.
5. Plej eksisterende naturarealer som overdrev og enge.
6. Bevar gamle træer i læhegn.
7. Lav blomsterstriber.
8. Etabler naturlige bihoteller ved at lade sten og halmballer henfalde i hegn.
9. Efterlad død ved, og lad kvas ligge i læhegn og biotoper.
10. Plant hjemmehørende hvidblomstrede buske og træer i læhegn. Kig eventuelt på www.plantevalg.dk for at blive inspireret til valg af hjemmehørende arter.

1

Bevar og pas på små-biotoperne i agerlandet – markveje, riger, markskel, læhegn, remiser, grøftekanter og vejrabatter kan være gode levesteder for bierne.

2

Udtag arealer permanent til natur i forbindelse af eksisterende naturarealer, fx eksisterende læhegn, markskel. Fjern selektionsnet og påsar og sandstjerner.

3

Slå ikke vejrabatter, grøfter, markskel og brak- eller græsarealer når blomstrende blomstret. Vær dog opmærksom på slåningstiden i landbrugsordninger.

4

Sørg for, at der ikke sker spild og afdrift til naturarealer og småbiotoper, når du gødsker og sprøjter – fx ved at holde afstand.

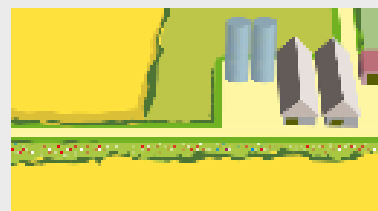
5

Pas på og plej eksisterende naturarealer såsom overdrev, enge og heder med ekstensiv græsning eller høstet, så der er blomster igen hele sæsonen.

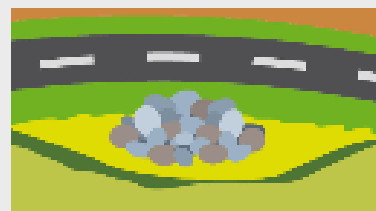
6

Bevar de gamle træer i læhegn, markskel og andre steder på din ejendom.

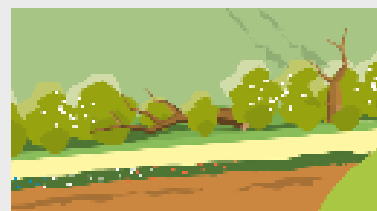
7

Lav blomsterstriber eller blomsterbænk på din andrillsjod – lad dem gerne ligge flere år og anlæg etapevis så du undgår at pløje hele striben op på én gang.

8

Etabler naturlige "bihoteller" – anlæg fx bunker med græs eller sten eller læg en halmballe til høstet i læhegn.

9

Efterlad død ved og lødls græs og kvas ligge i læhegn eller andre småbiotoper eller heksler.

Tak for opmærksomheden

SEGES

